

TURKISH
ACADEMIC
RESEARCH
REVIEW

TÜRK
AKADEMİK
ARAŞTIRMALAR
DERGİSİ

TIEM 73: Yeni İlmî Neşri Üzerine-I

TIEM 73: On The New Scientific Publication-I

Abdullah Kök

Prof. Dr, Akdeniz Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Eski Türk Dili Anabilim Dalı, Antalya
Orcid 0000-0002-3614-2719

Makale Bilgisi | Article Information

Makale Türü-Article Type | Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi-Date Received | 13 Mayıs / May 2020

Kabul Tarihi-Date Accepted | 25 Haziran / June 2020

Yayın Tarihi-Date Published | 30 Haziran / June 2020

Yayın Sezonu | Nisan – Mayıs – Haziran

Pub Date Season | April – May – June

Atıf/Cite as: Kök, Abdullah, TIEM 73: Yeni İlmî Neşri Üzerine-I/TIEM 73: On The New Scientific Publication- I. tarr: Turkish Academic Research Review, 5 (2), 111-132 doi: tarr.737124

İntihal /Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and confirmed to include no plagiarism. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tarr>

Copyright © Published by Mehmet ŞAHİN Since 2016- Akdeniz University, Faculty of Theology, Antalya, 07058 Turkey. All rights reserved.

TİEM 73: Yeni İlmî Neşri Üzerine-I

Abdullah K k¹

 zet

Türkoloji çevreleri tarafından TİEM 73 adı ile bilinen Barutcu  z nder danışmanlığında Kök ve ünlü tarafından üzerinde doktora tezi yapılarak Y K' n Ulusal Tez Merkezinde 141355 tez numarası ile Abdullah Kök adına, 144348 tez numarası ile Suat  nl  adına kayıtlı bulunan TİEM 73, on dört yıl sonra 2018 yılının Mayıs ayının sonunda ünlü tarafından Konya Selçuklu Belediyesine neşredilmiştir. Bu  alışmada Selçuklu Belediyesi tarafından neşredilen “Karahanlı Türkçesi İlk Türkçe Satıraltı Transkribeli Kur'an Tercümesi TİEM-73” adlı 8 ciltlik eserin 5. cildi ele alınacaktır. Bu  alışma, TİEM 73' n 1v/1-235v/2 kısımlarını kapsayan 5. cildin tamamı ile 6. cildin 16. sayfasının ilk paragrafına kadar olan kısmını içermektedir. Kök' n 141355 numara ile Y K' n Ulusal Tez Merkezinde kayıtlı Y K fligranlı tezinde dikkatsizce yapılan basit hataların bir ve aynı olarak harfi harfine yine on dört yıl sonra ünlü'n n 2018 Selçuklu Belediyesi neşrinde de tekrarlanmış olan birebir hataların ve aynılıkların listesi yorumsuz olarak verilecektir. Bu bir ve aynılık üzerine hiçbir yorum yapılmadan liste şeklinde sıralanıp Türklük bilimi  evrelerinin dikkatine sunulacaktır.

Anahtar S zc kler: TİEM 73, Karahanlı Türkçesi, İlk Türkçe Kur'an  evirisi, Yeni İlmî Neşir.

TİEM 73: On The New Scientific Publication- I

Abstract

Manuscript, which is known as name of TİEM 73 in Turkology community, has made as a doctorate thesis by K k and  nl  in counseling of Barutcu  z nder. These dissertations are registered on database of Y K with number of 141355 on behalf of K k and number of 144348 on behalf of  nl . After 14 years, these dissertations are published with the sponsorship of Municipality of Konya Seljuk by the behalf of  nl  at the end of the 2018 May. In this study it will be discussed fifth volume of Karakhanid Turkish Early Interlinear Translation of the Kur'an TİEM 73, that published by Municipality of Konya Seljuk as a eight volume. This article include whole of fifth volume that contain the section of 1v/1-235v/2 TİEM

1 Prof. Dr, Akdeniz Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Eski Türk Dili Anabilim Dalı, Antalya. el-mek: akok9@yahoo.com; abdullahkok@akdeniz.edu.tr
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3614-2719>

73 and continuing passages till the first paragraph of sixteenth page of sixth volume. Thesis which written by Kök, has a watermark of YÖK, is registered by the number 141355 on the database of YÖK's National Thesis Central. In this thesis there are simple mistakes have made by writer. These mistakes as a same, also seen in the Ünlü's edition which published by Seljuk Municipality. In this article these mistakes are going to list without comment. This identical sameness lists will sort without commented and going to present to attention of Turkish science community.

Key Words: TİEM 73, Karakhanid Turkish, Early Turkish Kur'an Translation, New Scientific Publication.

Giriş

Türk İslam Eserleri Müzesi 73 numarada kayıtlı olan 451 varak (902 sayfa) yazma eser üzerinde 235 varak olan ilk bölümü (470 sayfa tutan ilk bölüm) Abdullah Kök tarafından Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Dili Bilim Dalı'nda Prof. Dr. F. Sema Barutcu Özönder danışmanlığında hazırlanıp **26/04/2004** tarihinde savunulmuş ve Köke bilim doktoru unvanı verilmiştir. **Karahanlı** Türkçesi Satır-Arası Kur'an Tercümesi (TİEM-73 1v-235v/2) Giriş-İnceleme-Metin-Dizin adlı bu tez, YÖK'ün ulusal tez merkezinde **141355** tez numarası ile kayıtlıdır. Türk İslam Eserleri Müzesi 73 numarada kayıtlı olan 451 varak (902 sayfa) yazma eser üzerinde 216 varak olan ikinci bölümü (432 sayfa tutan ikinci bölüm) Suat Ünlü tarafından Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Eski Türk Dili Bilim Dalı'nda Prof. Dr. F. Sema Barutcu Özönder danışmanlığında hazırlanıp **27/12/2004** tarihinde savunulmuş ve Ünlü'ye bilim doktoru unvanı verilmiştir. **Karahanlı** Türkçesi Satır-Arası Kur'an Tercümesi (TİEM 235v/3-450r/7) Giriş-Metin-İnceleme-Analitik Dizin adlı tez, YÖK'ün ulusal tez merkezinde **144348** tez numarası ile kayıtlıdır.

TİEM 73 ile ilgili 2004-2018 arası yapılan çalışmaların konu edinildiği makale Prof. Dr. Sema Barutcu Özönder'in sunuş yazısı ile Modern Türklük Araştırmaları Dergisinin 14. sayısında 191-211 sayfaları arasında Türk Hakanlığı Dönemi İlk Türkçe Satırarası Kur'an Çevirisi TİEM 73: İlmî Keşfi ve Neşri Meselesi² adı ile yayımlanmıştır. TİEM 73'ün kronik yayım sürecinin taraflarından birisi bu satırların yazarıdır. Akademik olarak Türklük bilimi çevrelerince bilinmesi gerekenler bu ilmî yazıda anlatılmıştır. Eksik kalan kısımlar elbette vardır. Bu, yazarın harf-i ismetinin bilgisindedir. TİEM 73'ün yeni yayımı ile ilgili Türklük bilimi çevrelerinde anlatılan magazin mizansenleri kulaktan kulağa dolaşmaktadır. Bu mizansen, Türklük biliminin söylenti kısmına aittir. Bu konu ile ilgili anlatılan mizansen söylencelerin kimseye ilmî ve ahlâkî hiçbir faydası yoktur. Türklük bilimi, ahlaktır, ciddiyettir, sabırdır, vefadır ve günden alınıp yarına bırakılacak tertemiz mirastır.

2 Kök A., "Türk Hakanlığı Dönemi İlk Türkçe Satırarası Kur'an Çevirisi TİEM 73: İlmî Keşfi ve İlmî Neşri Meselesi", Modern Türklük Araştırmaları Dergisi, vol.14, pp.191-211, 2018 ([Link](#)).

Bilim hayatında önceki çalışmalar hakkında bilgi sahibi olmak çok önemlidir. Çünkü  nceki çalışmalar hakkında literatürü takip ederseniz yeni (en son) alışmada yapılan yenilikleri ve özgünlükleri yayımınıza yansıtıp daha önce yapılan hataları tekrarlamamış olursunuz. On dört yıl sonra yeni iddiası ile ortaya çıkan eserde bugüne kadar T EM 73 ile ilgili yapılan çalışmalar görülmüş olsa idi, Kök' n 2004 tarihli doktora tezinde dikkatsizlik sonucu ya da yanlışlıkla yapmış olduğu hatalar ısrarla ve kurallı olarak tekrar edilmeyecekti. T EM 73 (2018) yayımının yeniliği ve  zg nl ğ , Kök' n doktora tezi ile yanlışları da d h l olmak üzere çoklu benzerlik göstermesi yeni yayım hakkında ilmî çevrelere yazarı ve yayımı hakkında çok önemli bilgiler sunmaktadır. T EM 73 (2018) yayımı, Türklük bilimi çevrelerinin yenilik ve özgünlük anlayışını yeniden güncellemiştir.

Bu çalışmada, ne ünlü'n n T EM 73 (2018) yayımının kapağı ile i kapağı, ne ünlü'n n T EM 73 (2018) yayımının kaynakçasında yer alan Kök ve ünlü'ye ait hayal ürünü bir alıřma³ ne ünlü'n n (2018) yayımının 7. ve 8. Ciltleri ne de basit tuş kombinasyonları ile yapılan aşağıda sıralanan  zg nl klerden bahsedilecektir. Yazar, bu özgün yeniliklerin açıklamasını Türklük bilimi çevrelerinin etik anlayışına bırakmıştır.

1. Kök' n  -, - -, -  şekli ile yaptığı yazı çevirimi işareti tercihi; yeni yayında yazar tarafından kurallı olarak e-, -e-, -e şekli ile verilmiştir.
2. Kök' n e-, şekli ile yaptığı yazı çevirimi işareti tercihi yeni yayında yazar tarafından kurallı olarak  - şekli ile verilmiştir.
3. Kök' n -d-, şekli ile yaptığı yazı çevirimi işareti tercihi yeni yayında yazar tarafından kurallı olarak -đ- şekli ile verilmiştir.
4. Kök' n taņrı şeklinde “t” yazı çevirimi işareti tercihi yeni yayında yazar tarafından kurallı olarak Taņrı “T” şekli ile verilmiştir.
5. Kök' n it şeklinde yazı çevirimi işareti tercihi yeni yayında yazar tarafından kurallı olarak it şekli ile verilmiştir.
6. Kök' n oř şeklinde yazı çevirimi işareti tercihi yeni yayında yazar tarafından kurallı olarak uř şekli ile verilmiştir.
7. Kök' n toprak şeklinde yazı çevirimi işareti tercihi yeni yayında yazar tarafından kurallı olarak toprak şekli ile verilmiştir.
8. < > işareti, orijinal metinde olmayan yazı çevrimli metne eklenmiştir anlamına gelir.

T EM 73 (2018) yayımında < > işareti yazar tarafından işaretler başlığı dışında transkripsiyonlu metinde kullanılmamıştır. Işaretler başlığında verilen < > işaretine neden eserin transkripsiyon kısmında rastlanmamaktadır? Yazar, işaretler kısmında verdiği transkripsiyonlu metinde

3 Kök, Abdullah ve Suat  nl , Karahanlı T resi Satır-Altı Kur'an Tercümesi (T EM 73) Giriş-İnceleme-Metin, Selçuklu Belediyesi Yay. Cilt 1, Konya, 2017.  nl , Suat ve Abdullah Kök, Karahanlı T resi Satır-Altı Kur'an Tercümesi (T EM 73) Tıpkı Basım, Selçuklu Belediyesi Yay. Cilt 2. Konya, 2017.

kullanmadığı bu işareti < > hangi maksatla kullanmıştır? Tarihî metinler üzerinde çalışan bilim insanlarının bu soruya bir yanıtı var mıdır?

Bu çalışmada Kök'ün (2004) ve Ünlü'nün (2004; 2018) çalışmalarında görülen aynılıklar liste şeklinde Türklük bilimi çevrelerinin dikkatine sunulacaktır.

Evvvela;

1. Kök ve Ünlü'nün YÖK ulusal tez merkezinde kayıtlı fligranlı doktora tezleri ile; Ünlü'nün (2018) yayımının 5. Cildinde yer alan (s. xııı) kısaltmalar ve (s. xıv) işaretler başlıkları karşılaştırmalı olarak verilecektir.

Kısaltmalar, Ünlü'nün (2018) yayımında Ünlü'nün (2004) doktora tezinin xi. sayfasındaki sırası ile değil de Kök'ün (2004) doktora tezinin LII. sayfasındaki sırası ile verilmiştir. Kısaltmalar başlığındaki iki yayın arasında görülen aynılık için ne söylenebilir? Bu birebir aynılık Türklük bilimi çalışmaları için özgün ve modern bir metot olarak Türk bilimi çevrelerince genç Türklük bilimcilerle hararetle tavsiye edilmelidir.

Kök'ün doktora tezinin LII. sayfasında yer alan Kısaltmalar başlıklı 34 maddenin tamamı Ünlü'nün (2018) yayımında, Kök'ün doktora tezi ile bir ve aynıdır. Ne bir eksik ne de bir fazla. Ünlü, doktora tezinin kısaltmalar başlığı altında verdiği 36 maddelik kısaltmaları, 2018 yayımında (kullanmadığı halde) neden kendi doktora tezinin xi. sayfasındaki şekli ve sırası ile değil de Kök'ün doktora tezinin LII. sayfasındaki şekli ve sırası ile birebir aynı vermiştir? Ünlü (2018) yayımındaki kullanmadığı bu kısaltmalar ve işaretleri neden vermiştir? Kök'ün doktora tezi ile birebir aynılığı nasıl açıklar? İlmî çevrelerce bu nasıl yorumlanır?

Bu ikiz aynılıkları somutlaştırarak göstereyim.

Aşağıda bunları somutlaştıralım:

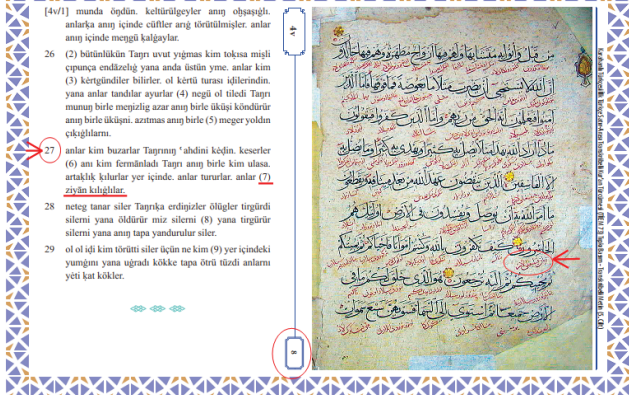
<p style="text-align: right;">xii</p> <p style="text-align: center;">İŞARETLER</p> <p>... = belirsiz sayıda harf olabilir // veya [] = metnin başka görün yerleridir < > = yazı çevrimli metne eklenmiştir - = aad metninde ayrı yazılmıtır. - (gramer tabülânâde) fîl kökü, fîl köküne gelen ek * = teşpi edilmemiş, tabüme dayalı şekil > = bu şekilde girer < = bu şekilde girer</p> <p style="text-align: right;">8</p>	<p style="text-align: center;">Kısaltmalar</p> <table border="0"> <tr> <td>⚠</td> <td>: Arapça</td> <td>Ka</td> <td>: Kur'an mealatı</td> </tr> <tr> <td>⚠</td> <td>: Arapça çekim</td> <td>Kep</td> <td>: Kur'an mealatı</td> </tr> <tr> <td>a.g.e</td> <td>: aah geçen eser</td> <td>M</td> <td>: Müellif</td> </tr> <tr> <td>⚠</td> <td>: aah geçen makale</td> <td>Ma</td> <td>: Mecmuası</td> </tr> <tr> <td>b</td> <td>: Bu "şey"</td> <td>Mo</td> <td>: Müellifin</td> </tr> <tr> <td>Mz</td> <td>: Müellifin</td> <td>v</td> <td>: Yama müellifliki yazıdır</td> </tr> <tr> <td>C</td> <td>: Cilt</td> <td>İy</td> <td>: İyileştirme</td> </tr> <tr> <td>on</td> <td>: onuncu</td> <td>R</td> <td>: Rikâde</td> </tr> <tr> <td>Cev</td> <td>: Cevap</td> <td>s</td> <td>: sayfa</td> </tr> <tr> <td>TTK</td> <td>: Türk Tarih Kurumu</td> <td>S</td> <td>: Söz</td> </tr> <tr> <td>F</td> <td>: Farsça</td> <td>S</td> <td>: Şiir</td> </tr> <tr> <td>FIY</td> <td>: Fikih İlmî Yayınevi</td> <td>Sk</td> <td>: Sanskrit</td> </tr> <tr> <td>h</td> <td>: Harfler, kelimesi</td> <td>Tk</td> <td>: Türkçe</td> </tr> <tr> <td></td> <td>kelimesine</td> <td>TTK</td> <td>: Türk Tarih Kurumu</td> </tr> <tr> <td>H</td> <td>: Hicri</td> <td>v</td> <td>: Yama müellifliki yazıdır</td> </tr> <tr> <td>Hap. İlg.</td> <td>: <i>Alphabet Ageneral</i> "yabancıca bir kez bulunan"</td> <td>Y</td> <td>: Yama</td> </tr> <tr> <td>Hr</td> <td>: Harf</td> <td>yy</td> <td>: yazıdır</td> </tr> <tr> <td>İY</td> <td>: İyileştirme</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>İYE</td> <td>: İyileştirme</td> <td></td> <td></td> </tr> </table> <p>İşaretiler</p> <p>... = belirsiz sayıda harf olabilir // veya [] = metnin başka görün yerleridir < > = yazı çevrimli metne eklenmiştir - = aad metninde ayrı yazılmıtır. - (gramer tabülânâde) fîl kökü, fîl köküne gelen ek * = teşpi edilmemiş, tabüme dayalı şekil > = bu şekilde girer < = bu şekilde girer</p> <p style="text-align: right;">9</p>	⚠	: Arapça	Ka	: Kur'an mealatı	⚠	: Arapça çekim	Kep	: Kur'an mealatı	a.g.e	: aah geçen eser	M	: Müellif	⚠	: aah geçen makale	Ma	: Mecmuası	b	: Bu "şey"	Mo	: Müellifin	Mz	: Müellifin	v	: Yama müellifliki yazıdır	C	: Cilt	İy	: İyileştirme	on	: onuncu	R	: Rikâde	Cev	: Cevap	s	: sayfa	TTK	: Türk Tarih Kurumu	S	: Söz	F	: Farsça	S	: Şiir	FIY	: Fikih İlmî Yayınevi	Sk	: Sanskrit	h	: Harfler, kelimesi	Tk	: Türkçe		kelimesine	TTK	: Türk Tarih Kurumu	H	: Hicri	v	: Yama müellifliki yazıdır	Hap. İlg.	: <i>Alphabet Ageneral</i> "yabancıca bir kez bulunan"	Y	: Yama	Hr	: Harf	yy	: yazıdır	İY	: İyileştirme			İYE	: İyileştirme			<p style="text-align: center;">İşaretiler</p> <p>... = belirsiz sayıda harf olabilir // veya [] = metnin başka görün yerleridir < > = yazı çevrimli metne eklenmiştir - = aad metninde ayrı yazılmıtır. - (gramer tabülânâde) fîl kökü, fîl köküne gelen ek * = teşpi edilmemiş, tabüme dayalı şekil > = bu şekilde girer < = bu şekilde girer</p> <p style="text-align: right;">9</p>
⚠	: Arapça	Ka	: Kur'an mealatı																																																																											
⚠	: Arapça çekim	Kep	: Kur'an mealatı																																																																											
a.g.e	: aah geçen eser	M	: Müellif																																																																											
⚠	: aah geçen makale	Ma	: Mecmuası																																																																											
b	: Bu "şey"	Mo	: Müellifin																																																																											
Mz	: Müellifin	v	: Yama müellifliki yazıdır																																																																											
C	: Cilt	İy	: İyileştirme																																																																											
on	: onuncu	R	: Rikâde																																																																											
Cev	: Cevap	s	: sayfa																																																																											
TTK	: Türk Tarih Kurumu	S	: Söz																																																																											
F	: Farsça	S	: Şiir																																																																											
FIY	: Fikih İlmî Yayınevi	Sk	: Sanskrit																																																																											
h	: Harfler, kelimesi	Tk	: Türkçe																																																																											
	kelimesine	TTK	: Türk Tarih Kurumu																																																																											
H	: Hicri	v	: Yama müellifliki yazıdır																																																																											
Hap. İlg.	: <i>Alphabet Ageneral</i> "yabancıca bir kez bulunan"	Y	: Yama																																																																											
Hr	: Harf	yy	: yazıdır																																																																											
İY	: İyileştirme																																																																													
İYE	: İyileştirme																																																																													

Sonra;

2. Kök'ün doktora tezinde (2004) dikkatsizce yaptığı hatalar Ünlü'nün (2018) yayımının 5. cildinde harfi harfine tekrarlanmıştır. Eğer Ünlü; telif, orijinal ve özgün ilmî yayımında (2018) Kök'ün doktora tezinde kullandığı yazı çevrimli metnini değil de TİEM 73'ün Arap harfli tek kopyalı tıpkı basımının orijinal yazmasını ciddi ve dikkatli okumuş olsa idi Kök'ün 14 (on dört) yıl evvel yaptığı bu basit hataları 14 (on dört) yıl sonra da yeniden bire bir aynı şekilde kusursuz olarak tekrarlar mıydı? Ünlü'nün (2018) yayımında görülen bu aynılık Türklük biliminde bugüne kadar yapılan yayımlarda görülmüş müdür? Bu kadar sıklıkta görülen "yanlışta birlik" ilmin değil de mizahın konusu olmalıdır.

Kök'ün doktora tezinde yapmış olduğu hataların bazılarına örnekleri ile bakalım:

2.1.1 Kök'ün doktora tezinde 002/027=4v/7'de (7) **ziyān kılığlılar** ibaresinde (k) okunup yazılması gereken harf (k) ile okunup yazılmıştır. Aynı hata Ünlü tarafından da tekrarlamıştır [Kök;2004;s.3]; [Ünlü 2018;C. 5, s. 8].

<p style="text-align: center;">3</p> <p>20. yazın kapı yazar körgüllürü (8) nüçü kim yarutsa anlarğa yörürler anıy içindü. kaçın rünürsü anlar üzü tururlar. ağır rülsü şer-sü tağıri elüglyü işri (9) eşigüllürü körgüllürü. bütünlükü tağıri tegemü nürsü üzü ügan ol.</p> <p>21. ay [4r/1] kişiler tapuqlar idigizki ol kim yarat(1) silerni ymı anlarnı kim silirdü ögülin işçiler (2) bolgay kim silir sakmukluk kalğay silir.</p> <p>22. ol idi kıld nılçkä yirni tögük köki köterim² (3) indürdi kökün suvni çıkardı anıy birli yemilürün rüzi silirki. kılınlar taprıka (4) tıg tuşlar silir bilür silir.</p> <p>23. apay bolga silir sezik içindü amşın kim indürdüz (5) kulamız üzü kıldürüglür bir sifü anıy elügizligin. okuqlar tamakırgıznı taprıda sızın (6) işğir işü silir çın sözüglüglür.</p> <p>24. işğir kılınadızlar işri hürsiz kalğay oğ silir körünlar ol ot (7) -dn kim anıy tamduks kişiler tuşlar suvükdü tamğışlarık.</p> <p>25. sāvüç berçöl (8) anlarğa kim kertgündüz kıldılar işğilürükür. çın anlarğa turur bütünlar akar anıy astında (9) arıqlar. tegemü yolü rüzi berilü andın mivüdn rüzi ayğaylar bu ol turur rüzi berilürüz [4v/1] munda ögülin. kıldürilügylür anıy olşışğılı. anlarğa anıy içindü cüflür arğ kütülmüşler. anlar anıy içindü mağğı kalğaylar.</p> <p>26. (2) bütünlükü tağıri uvut yğmas kim toksa mişli çıpuna endüzeliğ yana anda üstün yme. anlar kim (3) kertgündiler bilürler. ol kertü turası işğirindin. yana anlar tındılar ayurlar (4) neği ol tıleli Tağıri munıy birle meçizlig azar anıy birle üküşi köndürür anıy birle üküşni. aztmas anıy birle (5) meğir yolüdn çıkışılarnı.</p> <p>27. anlar kim buzarlur Tağıriy 'ahdini keçin. keserler (6) anıy kim fermānladı Tağıri anıy birle kim ulasa. artıklık kılurur yer içindü. anlar tururlar. anlar (7) ziyān kılığlılar.</p> <p>28. neçig tınar silir Tağırika endünler ilügler tırgırdı silerni yana ölürdür miz silerni (8) yana tırgırdı silerni yana anıy tapu yandırur siler.</p> <p>29. ol ol idi kim türütti siler üçün ne kim (9) yer içindeki yumğıy yana uğradı kökke tapu örü tızdı anlarnı yeti kat kökler.</p>	 <p>[4v/1] munda ögülin. kıldürilügylür anıy olşışğılı. anlarğa anıy içindü cüflür arğ kütülmüşler. anlar anıy içindü meğü kalğaylar.</p> <p>26. (2) bütünlükü Tağıri uvut yğmas kim toksa mişli çıpuna endüzeliğ yana anda üstün yme. anlar kim (3) kertgündiler bilürler. ol kertü turası işğirindin. yana anlar tındılar ayurlar (4) neği ol tıleli Tağıri munıy birle meçizlig azar anıy birle üküşi köndürür anıy birle üküşni. aztmas anıy birle (5) meğir yolüdn çıkışılarnı.</p> <p>27. anlar kim buzarlur Tağıriy 'ahdini keçin. keserler (6) anıy kim fermānladı Tağıri anıy birle kim ulasa. artıklık kılurur yer içindü. anlar tururlar. anlar (7) ziyān kılığlılar.</p> <p>28. neçig tınar silir Tağırika endünler ilügler tırgırdı silerni yana ölürdür miz silerni (8) yana tırgırdı silerni yana anıy tapu yandırur siler.</p> <p>29. ol ol idi kim türütti siler üçün ne kim (9) yer içindeki yumğıy yana uğradı kökke tapu örü tızdı anlarnı yeti kat kökler.</p>
---	---

[Kök;2004;s.3]

[Ünlü;2018;C.5,s.8]

² 002/022-4r/2 köterim < Anıy-ün "yıkacı, yıkıcı, yıkmak, yıkmak" (ED 706) = A. -ğ- "ben" kelimesinin yazımında kullanılan" (Çengiz 96b). Daha önce ÜK'de ilk olarak türbâ ile tanık durumunda idi (D.E.T. 1.485). Hekimî'nin Cevresinde işğir ile karıştırmıştır (1443-09/2/022).

2.1.2 Kök'ün doktora tezinde 002/029=4v/9 da geçen **tapa** sözcüğü orijinal metinde yoktur. Orijinal metinde olmayan sözcük Kök tarafından metne eklenmiştir [Kök;2004;s.4]. Orijinal metinde olmayan sözcük Ünlü tarafından da metne eklenerek tekrarlanmıştır. [Ünlü 2018;C. 5, s. 8].

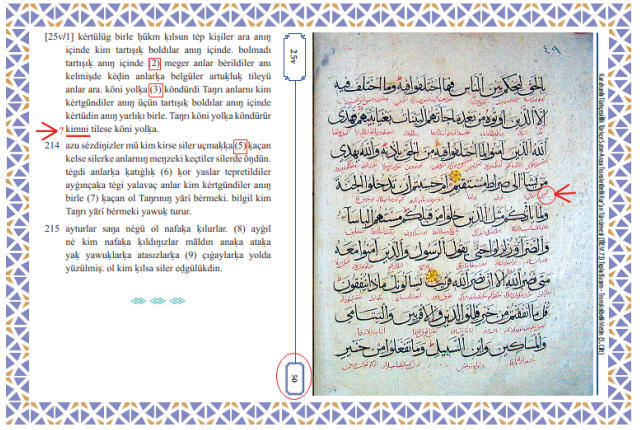
<p style="text-align: right;">4</p> <p>29 ol ol idi kim törüt(ü) silir için nâ kim (2) yâr içindiki yungını yana uğradı kök tapa örü tüzi anlarını yeti kat köktür. (5v1) ol negmâ nârsını bilgün ol.</p> <p>30. ançada kim aydı idiğ fâriştâlrkâ mân kâdeç-mân (2) yâr içindâ hâlfî. aydılar kâtur mu sîn yâr içindâ anı kim artaklık kâtur yâr içindâ tükâr (3) kânlarnı. biz anğlıkım yâd kâtur miz saşa öğdi aymak birli anğlar miz saşa. aydı idi biz bilgün miz anı kim (4) silir bilmis silir.</p> <p>31. ögrüt(ü) âdilmka atlarını kaşuğını yana kögütü kâfütü anlarını fâriştâlrkâ (5) aydı ukturuşlar bular atlarını şğâr ârsloz çün sözlügülâr.</p> <p>32. aydılar arğ sîn (6) bilmak yek bizizkâ mägâr ol kim ögrütü sîn. sîn-ök sîn bilgün bütin işig.</p> <p>33. aydı ay âdilm (7) ukturğü anlarğa atlarını. kaçanı ukturğü ârsâ atlarını aydı aymadı mu silirkâ mân bilgün-mân (8) köktür yârlir örtügülgünü bilür-mân anı kim bilgütür silir anı kim (9) kizlâdizilâr.</p> <p>34. ol uğarda kim aydımız fâriştâlrkâ yükümligâr âdilmka yükümlidâr [5v1] mägâr rahmâdün nüvâmid bolmuş unamadı tükâbbürük kıldı. vâ kânâ boldı tanğıldardın.</p> <p>35. (2) aydımız ay âdilm amruğul sîn ciftiñ birli üstmahça yeşlir andın (3) kayda tilisâ silir yakın kelmağlar bu yışçağa bolğay silir küç kışğıldardın.</p> <p>36. tayandurdı ol ekkâgını (4) yâk andın çarçır ol ekkâgını andın kim ürdülir anı içindâ. aydımız iniğlir bir açuğuz (5) bir açuğuzğa düğmân. silirkâ yâr içindâ amruşup turğın yâr kayda almak bir vakığa teğ.</p> <p>37. alıp bığirtidi (6) âdilm içisindin sözlür. tivbâ berdi. anı üzi ol ol turur tivbâ bığirtügün yarıtkâğın.</p> <p>38. aydımız (7) iniğlir andın kanuğı âğâr kâtur silirkâ mendin kâtur yol kim udu bars kâtur yolunğa yek (8) kerkunç anlar üzi an ymâ anlar kudğurmaslar.</p> <p>39. anlar kim tandılar yalğın et(t)ilir biziz bığülârimizni (9) anlar tururlar ot idilâri anlar anı içindâ mägüli kâşğıldar.</p> <p>40. ay ya' kib kâtur oğlını yâd kâşğılğâr [6v1] mâniñ ni mâit berdikimisi ol kim ni mâit berdim silir üzi tükâi kışğılğâr mâniñ 'ahdimni tükâi kâlayın siziz 'ahdigizni (2) mendin kerkunçlar.</p>	<p>[4v/1] munda öğdün. keltürügeyler anıç obşasığlı. anlarğa anıç içindâ ciftler arğ törütülmüşler. anlar anıç içindâ meğü kâşğılğâr.</p> <p>26 (2) bütünlükün Taprı uvu yığmas kim tokssa miğli çuşaça endileçig yana andâ üstin yinc. anlar kim (3) kertzindiler bililer. ol kertzî turas ilâlerindin. yana anlar tandılar ayurlar (4) negü ol tiledi Taprı munuñ birle meçizlig azar anıç birle üküşi köndürür anıç birle üküşi. azatmas anıç birle (5) meğer yoldın çıkışğıldarın.</p> <p>27 anlar kim buzarlur Taprıñ 'ahdim ködün. keserler (6) anı kim ferânladı Taprı anıç birle kim ulaa. artaklık kâturar yer içindâ. anlar tururlar. anlar (7) ziyân kışğıldar.</p> <p>28 neteg tanar siler Taprığa erdigizler ölüğler tirdirdi silerni yana öldürür miz silerni (8) yana tirdirdür silerni yana anıç tapa yandurulur siler.</p> <p>29 ol ol idi kim törütü siler için ne kim (9) yer içindiki yungını yana uğradı kök tapa örü tüzi anlarını yeti kat köktür.</p> <p style="text-align: center;">7</p> <p style="text-align: center;">4</p>
---	---

[Kök;2004;s.4]

[Ünlü;2018;C.5,s.8]

Kök tarafından dikkatsizlikle unutulmuş Ünlü tarafından da kararlılıkla tekrarlanmıştır. Bunları örnekleyelim:

2.2.1 Kök'ün doktora tezinde 002/213=25v/(4)'te **kimni** sözcüğünün önünde olması gereken (4) rakamı Kök tarafından 002/213=25v/de (4) gösterilmemiştir [Kök;2004;s.23]. (4) rakamı Ünlü tarafından da bir ve aynı olarak 002/213=27v/de (4) gösterilmemiştir [Ünlü 2018;C. 5, s. 50].

<p style="text-align: right;">23</p> <p>211. sorğu taqrı kılınıç oğlunğa niçü berdimiz anlarğa bilgüdin (5) bilgüdüç, kim üçgürsü taqrınıñ ni' mihniñ kälmişü kedin aqar bitünlükü taqrı katıç (6) kütüç ol.</p> <p>212. etidi bızılki anlarğa kim tındılar yakınarq tiriğük äfös üsürler (7) anlaru kim kertgündiler anlaru körküşler olarda üstün ol kıymet klu. taqrı rüzü kılur (8) kimkü tüläsä säksüz.</p> <p>→ 213. ärdi kişiler bir güriñ idü taqrı yalavaçları (9) säwüñ berigilär körküşler. indedi anlar birü biziñi (25v/1) kertüdüç birü bükün kılınun tep kişiler ara anıñ içinde kim tartışık boldılar anıñ içinde. bolmadı tartışık anıñ içinde (2) mäsär anlar beridiler anıñ kälmişü kedin anlarğa bilgüdin artuğlık tılıyü anlar ara. köni yolka (3) köndürdi taqrı anlaru kim kertgündiler anıñ için tartışık boldılar anıñ içinde kertidin anıñ yarlık birü. taqrı köni yolka köndürdi kimni tüläsä köni yolka.</p> <p>214. azu säwüñler mä kim kürsä silär uçmak (5) kaçanı kıläsä silärükü anlaruñ müyüziği kıltilär silärü öpün. teği anlarğa katıgık (6) kor yaslar tıprätildiler ayıñcağa teği yalavaç anlar kim kertgündiler anıñ birü (7) kaçan ol taqrıñ yarı bermäki. bilgü kim taqrı yarı bermäki yawuk turur.</p> <p>215. ayıurur sağı neğı ol nafaka kılur. (8) ayğıl ne kim nafaka ködünzalar mäldin anıka ataka yak yawuklarğa atasızlarğa (9) çığaylarğa yolda yüzülmis, ol kim kıläsä silär üçgüdükdin. [26v/1] taqrı anı bilgü ol.</p> <p>216. bitildi silär üzü tokımaq ol türs ol silärükü. (2) bolğay kim taqlamağay silär änsün ol yepük turur silärükü. bolğay kim (3) närsün ol yawuzarq silärükü. taqrı bilär silär bitünlär.</p> <p>217. ayıurur sağı (4) ağırlıç aydın tokımaq anıñ içinde. ayğıl tokımaq anıñ içinde uluğ turur. yana yandurmaq turur taqrı yoldın (5) tammaq apar ağırlıç mäzgiräk çikarmak anıñ bodunu andın uluğarq taqrı üküdü. bolğak (6) uluğarq tokımaqın. tutıq tokıqurur siläniz birü anıca yandurmal silärü dinizilärdin¹⁹ (7) äğir usalar. kim äwübsä silärüdin düdin öläs ol (8) tañğıl ärkün anlar turur yoksuz boldı işleri dünyä işrä ährir işrä. anlar turur (9) ot idiläri. anlar anıñ içinde müğü kältilär.</p> <p>¹⁹ 002/217 - 26v/6 dinizilärdin: Yazmış. يازمش. yazıl.</p>	<p>[25v/1] kertüdüç birü bükün kılınun tep kişiler ara anıñ içinde kim tartışık boldılar anıñ içinde. bolmadı tartışık anıñ içinde (2) meğar anlar beridiler anıñ kelmisde kedin anlarğa belgüler artuğlık tileyü anlar ara. köni yolka (3) köndürdi Taqrı anlaru kim kertgündiler anıñ için tartışık boldılar anıñ içinde kertidin anıñ yarlık birü. Taqrı köni yolka köndürdi kimni tüläsä köni yolka.</p> <p>→ 214. azu säwüñler mä kim kürsä silär uçmak (5) kaçanı kebsä silärükü anlaruñ müyüziği kıltilär silärü öpün. teği anlarğa katıgık (6) kor yaslar tıprätildiler ayıñcağa teği yalavaç anlar kim kertgündiler anıñ birü (7) kaçan ol Taqrıñ yarı bermäki. bilgü kim Taqrı yarı bermäki yawuk turur.</p> <p>215. ayıurur sağı neğı ol nafaka kılur. (8) ayğıl ne kim nafaka ködünzalar mäldin anıka ataka yak yawuklarğa atasızlarğa (9) çığaylarğa yolda yüzülmis, ol kim kıläsä silär üçgüdükdin.</p>
---	--

[Kök;2004;s.23]

[Ünlü 2018;C. 5, s. 50]

2.2.2 Kök'ün doktora tezinde 007/198=130v/9'de âğâr sözcüğünün önünde olması gereken (9) rakamı Kök tarafından 007/198=130v/(9) gösterilmemiştir [Kök;2004; s.125]. (9) rakamı Ünlü tarafından da bir ve aynı olarak 007/198=130v/de (9) gösterilmemiştir [Ünlü 2018;C.5, s.260].

<p>125</p> <p>kaçan âğârü İrsâ ekki okıdırar <idilâri taprak>. âğâr (7) bersî sîn birizgikâ edğilîk bolğay ok miz sipâs öğğilîrdin.</p> <p>190. kaçan berdi İrsâ anlar ekkiğükâ edğülük (8) kâkâr apar ortağ anu içindî kim berdi olağka yûksâk tapr anğudin kim ortağ mu kâtarlar.</p> <p>191. (9) ortağ mu kâtarlar anı kim İrîtmâs nûşânî anlar İrîtmîlîrîr.</p> <p>192. umaslar anlağka yârî bermâkkâ [130v/1] ap özlîrîpî yârî berîrîr.</p> <p>193. âğâr oksa sîn olarn künî yolka udu barmaslar silîrkî. (2) tîz turur silîr İzâ oksa silîr olarn azu silîr sewîğ turuğ bolso silîr.</p> <p>194. anlar kim okırlar (3) Taprda adın kullar ol. silîrke mezğîlîr okırlar olarn yanur bersünîr silîrke (4) eger erse silîr çin sözlîğîlîr.</p> <p>195. bar mu anların adâklar yörürîr anu birle anların edîğîr tutarlar (5) anu birle azu anların kîlîr körîrîr anu birle azu anların kulâklar eşîrîrîr anu birle. ayğîl (6) okırlar ortağlarızın yana al kîlîrler mağâ kîdmeñler mağâ.</p> <p>196. çin menim erkîğimî (7) ol ol idî kim kudî indîrdî bitîgîni. ol erkîğ bolur edğîlîrkâ.</p> <p>197. anlar kim (8) İndîrîrîr anda adna umaslar yârî bermâkkâ ap ymî özlîrîpî yârî berîrîr.</p> <p>→ 198. âğâr oksa sîn olarn künî yolka eşîtmâsîr. körğy sîn olarnı bakırlar sağa [131r/1] anlar kîrmâzîr.</p> <p>199. wâğî kîğîrmâkîsî İremânâğî bilîmkîsî yûz İwîrğî bilîgîsîzîrdîn.</p> <p>200. (2) âğâr yûkîm sâğîñîl taprak. ol eşîğân bilğîn ol.</p> <p>201. bitîlîkîm anlar (3) kırkârîr kaçan tepâsî olağka kîdî ilğîrîp¹⁹⁹ İğîzîñîlî yûkîm yîdî kîrlîr ançağda anlar körîğîlîr.</p> <p>202. (4) ymî anların kâdâşları uzatı tutar olarnı yelbuzulîğ içîndî yana yîğîmâsîr.</p>	<p>[130v/1] ap özlîrîpî yârî berîrîr.</p> <p>193 eger oksa sen olarn künî yolka udu barmaslar silerke. (2) tîz turur siler İze oksa siler olarnı azu siler sewîğ turuğ bolso siler.</p> <p>194 anlar kim okırlar (3) Taprda adın kullar ol. silerke mezğîlîr okırlar olarnı yanur bersünîr silerke (4) eger erse siler çin sözlîğîlîr.</p> <p>195 bar mu anların adâklar yörürîr anu birle anların edîğîr tutarlar (5) anu birle azu anların kîlîr körîrîr anu birle azu anların kulâklar eşîrîrîr anu birle. ayğîl (6) okırlar ortağlarızın yana al kîlîrler mağâ kîdmeñler mağâ.</p> <p>196 çin menim erkîğimî (7) ol ol idî kim kudî indîrdî bitîgîni. ol erkîğ bolur edğîlerke.</p> <p>197 anlar kim (8) İnderler anda adın umaslar yârî bermekke ap yme özlîrîpî yârî berîrîr.</p> <p>→ 198: eger oksa sen olarnı künî yolka eşîtmesler. körgey sen olarnı bakırlar sağa</p>	
--	---	--

[Kök;2004; s.125]

[Ünlü 2018;C. 5, s. 50]

2.2.3. Kök'ün doktora tezinde 017/102=213v/8'de **aydı** sözcüğünün önünde olması gereken (8) rakamı Kök tarafından 017/102=213v/(8) gösterilmemiştir [Kök; 2004; s.210]. (8) rakamı Ünlü tarafından da bir ve aynı olarak 017/102=213v/de (8) gösterilmemiştir [Ünlü 2018; C.5, s. 426].

210	<p>yüzlü üzü karağular ağular sağırlar, yağı yüzlüri tamuğ ol. niçä kim öcäi otı [213v/1] arturğay miz anlarğa çoğluğ otı.</p> <p>98. ol turur anlaruñ yanıtı anıñ üçün tañdılar biziñ bülğüllirimizkâ aydılar kaçan (2) bolsa miz süñlikler uwuş tüwiş biz mü köparığular miz yapı yaratıç.</p> <p>99. azu körmäs-mülür bütinlülükün tağı (3) ol kim türü(ç) köklärni yärlärni uğan turur yaratmağ üzälä anlar müñziñ kiñdi (4) anlarğa atalmıñ vakt sezik yoğ anıñ içindä. unamadı kiç kiñliğlar meger mü-sipäliç.</p> <p>100. ayğıl äğär silür ärkliğ bolsa silür (5) içimniñ yarıkamañuñ ħazinällirigä andäğ ärsä bürk tuğay ärdizliç birmäk körkünçündä. äür (6) kişilür bürk tuğın.</p> <p>101. berdimiz ök müsäkä toğuz nişinläri bülğüllir. sorğı (7) tağır küli oğlanıya ançada kim kälidi anlarğa aydı apar fir'avn män sezür män seni ay müsä yülwikmiş.</p> <p>102. aydı bildiñ anı fir'avn indürmüdi bular müğir köklür yärlür içisi körtip bilig arığular. (9) män sezür män ay fir'avn hälik bolmuş.</p> <p>103. tilädi kim çoparmak olarnı yärdin. [214v/1] suwğa batardımız anı anıñ birläkini yumışın.</p> <p>104. aydımız anda kecin tağır küli oğlanıya anıruğlar (2) yärcü kaçan käläi kecinä vakt kürtüçli miz silärni çatıç karmak.</p> <p>105. yaraş birli indürdimiz anı (3) yaraş birli üdi. idmadımız seni müğir säwiñ beirigi körküçli.</p> <p>106. öçün belgür(ç)imiz anı öçümäñi üçün anı (4) kişilür üzü üzüklüğ üzü. indürdimiz anı indürmäk.</p> <p>107. ayğıl kertgünügilür apar azu kertgünümälür. çün (5) anlar berdilür biligin anda öyün kaçan öçün anlar üzü tışkilür saçakları birli yülkü.</p> <p>108. (6) ayurlar arğılıç içimizä kim äür içimiz üd urmağ küñü.</p> <p>109. tüşürilür saçakları birli (7) yuğlar arturur anlarğa korkmağ.</p> <p>110. ayğıl öçün tağırın azu öçün rüzi beirigi. adın qayısı kim öçün silür (8) ayar turur edü atar. ün eşitür öçümäñi namäñdä akru ymä öçümäñi anda tiläği ecki anı yol.</p>	<p>[213v/1] arturğay miz anlarğa çoğluğ otı.</p> <p>98 ol turur anlaruñ yanıtı anıñ üçün tañdılar biziñ bülğüllirimizkâ aydılar kaçan (2) bolsa miz süñlikler uwuş tüwiş biz mü köparığular miz yapı yaratıç?</p> <p>99 azu körmäs mülür? bütinlülükün Tağır (3) ol kim türüti köklärni yerläri uğan turur yaratmağ üzele anlar meşüz kiçdi (4) anlarğa atalmıñ vakt sezik yoğ anıñ içindä. unamadı kiç kiñliğlar meger mü-sipäliç.</p> <p>100 ayğıl eğer silür ärkliğ bolsa silür (5) içimniñ yarıkamañuñ ħazinällirigä andäğ ärsä bürk tuğay ärdizliç birmäk körkünçündä. erü (6) kişilür berk tuğın.</p> <p>101 berdimiz ök müsäkä toğuz nişinläri bülğüllir. sorğı (7) tağır küli oğlanıya ançada kim kälidi anlarğa aydı apar fir'avn men sezür men seni ay müsä yülwikmiş.</p> <p>102 aydı bildiñ anı fir'avn indürmedi bular meger köklür yärlür içisi körtip bilig arığular. (9) men sezür men ay fir'avn hälik bolmuş.</p> <p>103 tilädi kim çoparmak olarnı yerdin.</p>	
-----	--	---	--

[Kök; 2004; s.210]

[Ünlü 2018; C.5, s. 426]

Kök tarafından dikkatsizlikle yapılan yanlışlar Ünlü tarafından da tutarlılıkla tekrarlanmıştır. Bunların bir kaçını sıralayalım:

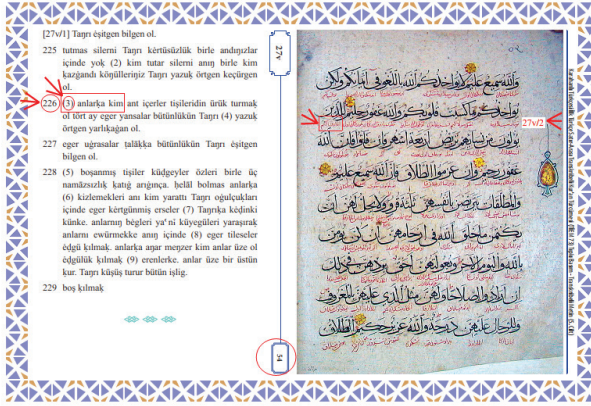
2.3.1 Kök'ün doktora tezinde 002/225=27v/1'de olması gereken **kim** sözcüğü Kök tarafından 002/225=27v/2'de gösterilmiştir [Kök; 2004; s.25]. Sözcük Ünlü tarafından da 002/225=27v/1'de değil de Kök'le bir ve aynı olarak 002/225=27v/2'de gösterilmiştir [Ünlü 2018; C. 5, s. 54].

<p>225. tutmas sillemi taprı kertisizlik birle anduzlar içinde yok (2) kim tutar sillemi anuy birle kim kazğandı köpülleriiz taprı yazuk örtgen keçirgen ol.</p> <p>226. (3) anlarke kim anı içirler tişileridin ürük turmak ol tört ay ağır yansalar bitinlikün taprı (4) yazuk örtgen yarıkagan ol.</p> <p>227. ağır uğrasalar talıkka bitinlikün taprı eşiğün bilgen ol.</p> <p>228. (5) boşanmış tişiler küdgyiler özleri birle üç namazozluk katı angıça. hılal bolmas anlarke (6) kızılmakları anı kim yaratı taprı oğulçukları içinde ağır kergünümis arsalır (7) taprıka kedinki künkä. anlaruy begleri ya'ni küyüğüleri yaraşarak anları awırmakka anuy içinde (8) ağır tilsällir edğı kılmaq. anlarke ajar müazir kim anlar üze ol edgüllük kılmaq (9) irtalärkä. anlar üze bir üstün kur. taprı küyüş turur bitin işig.</p> <p>229. boş kılmaq [28v/1] ekkı yoti ol. tutmaq edgüllük bitilü yä takı idmak edgüllük birle. hılal bolmas (2) silärkä kim almakuzlar anuyın kim berdigiz anlarke narsä müğür korşalar adakın kile'ma'ma'kâr ekkägü (3) taprıuy yığığlarını. ağır bitilü silär adakın kılunamaklarıya taprı yığığlarını yazuk yok anlar üze (4) anuy içinde yutubı anuy birle. ol taprı yığığları ilğün kicmişler andın. kim ilğün kicüş (5) taprı yığığlarını anlar tururtar anlar küç kılığlar.</p> <p>230. yanm ağır boşasa anı hılal bolmas ajar (6) anda keşfin nikâli bolmağınca anda adımı ürük. ağır boşasa anı yazuk yok anlar ekkı üze (7) kim yanmaslar ağır bitisällir adakın kılmağları ekkägü taprı yığığlarını. ol turur taprı yığığ- (8) -ları bığürtür anı ol bodunka kim bilirlär.</p> <p>231. kaçan boşasa silär urağutlarını teğsällir (9) atalmış²² vakletarıya tutuğlar oların edgüllük birle anı edınlar anlarını edgüllük birle. [28v/1] tutmağlar oların ziyün üze üyägü kicüş silär. kim kılma anı küç kıld (2) ok öziyü. tutmağlar taprı bığüğülerini elig fusüs. yidk kılığlar taprı nı mätini (3) silär üze. ol kim indirdi silär üze bitigün takı biligün (4) pänd berit silärkä. anuy birle korşuğlar taprıdan biligür bitinlikün kim taprı teğmü narsäni bilgen ol.</p> <p>232. kaçan (5) boşasa silär urağutlarını teğsällir atalmış vakletarıya yığınmağlar oların < nikâli kılbasala > (6) cüftülerini kaçan tilsällir anlar ara edgüllük bitilü. ol pänd</p>	<p>[27v/1] Taprı eşiğün bilgen ol.</p> <p>225. tutmas sillemi Taprı kertisizlik birle anduzlar içinde yok (2) kim tutar sillemi anuy birle kim kazğandı köpülleriiz Taprı yazuk örtgen keçirgen ol.</p> <p>226 (3) anlarke kim anı içirler tişileridin ürük turmak ol tört ay eger yansalar bitinlikün Taprı (4) yazuk örtgen yarıkagan ol.</p> <p>227 eger uğrasalar talıkka bitinlikün Taprı eşiğün bilgen ol.</p> <p>228 (5) boşanmış tişiler küdgyeler özleri birle üç namazozluk katı angıça. hılal bolmas anlarke (6) kızılmekleri anı kim yaratı Taprı oğulçukları içinde eger kergünümis erseler (7) Taprıka kedinki künke. anlaruy begleri ya'ni küyüğüleri yaraşarak anlarını awırmekke anuy içinde (8) eger tilseler edğı kılmaq. anlarke ajar meşper kim anlar üze ol edgüllük kılmaq (9) erenleke. anlar üze bir üstün kur. Taprı küyüş turur bitin işig.</p> <p>229 boş kılmaq</p>
--	--

[Kök; 2004; s.25]

[Ünlü 2018; C. 5, s. 54]

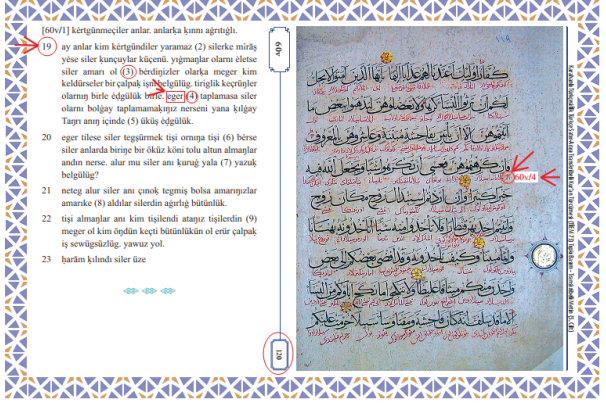
2.3.2. Kök'ün doktora tezinde 002/225=27v/2'te olması gereken **anlarğa kim** sözcüğü Kök tarafından 002/226=27v/3'te gösterilmiştir [Kök; 2004; s.25]. Sözcük Ünlü tarafından da 002/225=27v/2'te değil de Kök'le bir ve aynı olarak 002/226=27v/3'te gösterilmiştir [Ünlü 2018; C.5, s.54].

<p>225. tutmas silâni tağrı kertüstüzlük birli andıgızlar içinde yok (2) kim tutar silâni anıy birli kim kışğandı körülläriyiz tağrı yazık an çışa köygeçer ol. anlarğa kim</p> <p>→ 226. (3) anlarğa kim anı içirler işileridin ürük turmak ol terti ay işir yansalar bütünlükün tağrı (4) yazık örtgen yarıkağan ol.</p> <p>227. işir uğrasalar talıkka bütünlükün tağrı eşitgin bilgen ol.</p> <p>228. (5) boşamsı işiler küçgüylir özlari birli üç namızsızlık katıg arıgıncı. hällal bolmas anlarğa (6) kızılmaklıeri anı kim yaratı(7) tağrı oğulçukları içinde işir kertgenimş ärsälür (7) tağrıka kedinki künkä. anlarım begleri ya'ni kıyügülleri yaraşırık anları äwürmökkü anıy içinde (8) işir tiläsälir edgü kılmaq. anlarğa apar müäzir kim anlar üze ol edgülik kılmaq (9) äriälärkä. anlar üze bir üstün kur. tağrı kıyış turur bütin işig.</p> <p>229. boş kılmaq [28v/1] ekki yoli ol. tutmak edgülik birli yä takı idmak edgülik birli. hällal bolmas (2) silärkä kim almaqıyızlar anıyın kim berdiriz anlarğa narsä müğir korksalar adakın kılma-ma-maqlar ekkiği (3) tağrıyım yığğıların. işir bilsä silär adakın kılmanmaqlarıtağrı yığğıların yazık yok anlar üze (4) anıy içinde yulund anıy birli. ol tağrı yığğıları üğdin kıçmünjir andın. kim üğğün kıçış (5) tağrı yığğıların anlar tururlar anlar küç kılğılir.</p> <p>230. yana işir boşasa anı hällal bolmas apar (6) anda kedün nikäl bolmağıncı anda acınkı ärkä. işir boşasa an yazık yok anlar ekki üze (7) kim yanqsalar işir bilsälir adakın kılmaqları ekkiği tağrı yığğıların. ol turur tağrı yığğ- (8) - ları bilğürtür anı ol bodunka kim bilirir.</p> <p>231. kaçan boşasa silär urağutları tüğsälir (9) atalmış²² vakıtlarıta tutuqlar oları edgülik birli azu idıqlar anları edgülik birli. [28v/1] tutmaqlar oları ziyin üze tüğdä kıçışä silär. kim kılma anı küç kıl (2) ok öziyü. tutmaqlar tağrı bilğılläri eliğ fustis. yäğ kılıqlar tağrı ni' mätün (3) silär üze. ol kim indirdi silär üze bitigdin takı bilğıdin (4) pänd berür silärkä. anıy birli korkıyqlar tağrıdin bilğıllir bütünlükün kim tağrı üğmää silärsini bilğın ol.</p> <p>232. kaçan (5) boşasa silär urağutları tegsälir atalmış vakıtlarıta yığmaqlar oları < nikäh kılmal > (6) cüftläriyi kaçan tiläsälir anlar ara edgülik birli. ol pänd</p> <p>²² 002/231- 28r/9 atalmış: Yazmada تاملی اتالمناس yazılı.</p>	<p>[27v/1] Tağrı eşitgin bilgen ol.</p> <p>225 tutmas silâni Tağrı kertüstüzlük birli andıgızlar içinde yok (2) kim tutar silâni anıy birli kim kışğandı körülläriyiz Tağrı yazık örtgen keçtügen ol.</p> <p>→ 226 (3) anlarğa kim anı içirler işileridin ürük turmak ol fört ay eğer yansalar bütünlükün Tağrı (4) yazık örtgen yarıkağan ol.</p> <p>227 eğer uğrasalar talıkka bütünlükün Tağrı eşitgin bilgen ol.</p> <p>228 (5) boşamsı işiler küçgüylir özlari birli üç namızsızlık katıg arıgıncı. hällal bolmas anlarğa (6) kızılmaklıeri anı kim yaratı Tağrı oğulçukları içinde eğer kertgenimş eresler (7) Tağrıka kedinki künkä. anlarım begleri ya'ni kıyügülleri yaraşırık anları ewürmekke anıy içinde (8) eğer tiläseler edgü kılmaq. anlarğa apar mezzer kim anlar üze ol edgülik kılmaq. (9) erenkerke. anlar üze bir üstün kur. Tağrı kıyış turur bütin işig.</p> <p>229 boş kılmaq</p>
---	--

[Kök; 2004; s.25]

[Ünlü 2018; C. 5, s. 54]

2.3.3. Kök'ün doktora tezinde 004/019=60v/4'te olması gereken âğâr sözcüğü Kök tarafından 004/019=60v/3'te gösterilmiştir [Kök; 2004; s.56]. Sözcük Ünlü tarafından da 004/019=60v/4'te değil de Kök'le bir ve aynı olarak 004/019=60v/3'te gösterilmiştir [Ünlü 2018; C. 5, s. 120].

<p style="text-align: right;">56</p> <p>15. ol konuşular kaldırıır çalpak işni konuşularınızın tanuk koluç (3) anlar üzi tirt tamuk silirdin. âğâr tamukluk berstür bilgünür olarn ewlar içinöü ançağa teği (4) ölgünçü azu kılınça tağrı anlarğa yol.</p> <p>16. anlar ekki kaldırırlır silirdin (5) âmgütinğün anı âğâr yansalar yüz âwrtığlar anlar ekkindin. çnok tağrı ârtir tıvba büzârtığün yarlıyğın.</p> <p>17. (6) bütünlükün tüvba büzârtımâk tağrı üzi anlarğa kılurur esizlikni bilgısizlik birli yana öknür yamarlar (7) yağündin. anlar tüvba berür tağrı anlar üzi. ârtir tağrı bilgün bütün işliğ.</p> <p>18. (8) ârtmâ tüvba büzârtımâk anlarğa kim kulurur esizliklärni ançağa tıgi kaçan kâlsâ (9) anlarda birıği ölmün aydın mân yandım emdi. ap ymâ anlar ölarır anlar (60v/1) kertügünmâçılär anlar. anlarğa kımı âjrtığlı.</p> <p>19. ay anlar kim kertügündülär yaramaz (2) silâckâ mirâş yesâ silär konuşular köçünö. <u>yğmağlar olarnı elışsâ silär amarı ol (3) berdıjizlär olarğa mığır kim kıldırısılär bir çalpak işni bälğülüg. tırlığ kâçrıñğär olarnı birli edğülük birli. âğâr (4) taplamasa silär olarnı bolğay taplamamsızız nürsâni yana kılğay tağrı anı içinde (5) üküş edğülük.</u></p> <p>20. âğâr silâsâ silär tıgırmâk tıgi ornıya tıgi (6) berisâ silär anlarğa birıği bir öküze künî tolu alıun alımağlar andın nırsâ. alur mu silär anı kuruğ yala (7) yazuk bälğülüg</p> <p>21. nâteğ alur silär anı çnok tıgmış bolsa âmarıjızlär âmarıkâ (8) aldılar silârdin âğırliğ bütünlük.</p> <p>22. tıgi alımağlar anı kim tışlılâdi atıyız tışlılârdin (9) mığır ol kim öğdün kâçtı bütünlükün ol ârtir çalpak iş sâwğüsizliğ. yawuz yol.</p> <p>23. ğarâm kıludı silär üzi (61e/1) anağızlar kızlarınız bir tuğmış kız karındaşınız atıyızın tuğma kız karındaş anağız birli tuğma kız karındaşlarınız birli tuğmış ârkâk karındaş kızları (2) birli tuğmış tıgi karındaş kızları anağızlar anlar kim âmüzdülär silärni tıgi karındaşlarınız (3) âlt ämmâküdün tışlılârtıyız anları öğüy yegidmâ⁶¹ kızlarınız anlar kim koyunlarınız içinde (4)</p> <p>⁶¹ 004/023-61r3 öğüy yigidmâ kızlarınız: yigidmâ 'besleme' < yigidmâ 'ışık' 'beslemek' > yigid söz başı y- ünsüz türmenâ ile. Sözük işârtir olarık M III 5, 1 (metin 1) de edğr sâk köpürçün işârtimârtı amâkâ âwrtıng sînde peçuvır. İshâk'ın qıldımâ'ya *yigidmâ'den geçirmek niyetini doğru olunsa gerekir. Sözük: Balğartmâ, kâzımâ, köütümâ (Banlar için İKz. WF 1991: 316 vd)</p>	<p>[60v/1] kertügünmâçılär anlar. anlarğa kımı âjrtığlı.</p> <p>19. ay anlar kim kertügündülär yaramaz (2) silerke mığır yesâ silär konuşular köçünö. yğmağlar olarnı elışsâ silär amarı ol (3) berdıjizlär olarğa mığır kim kıldırısılär bir çalpak işni bälğülüg. tırlığ kâçrıñğär olarnı birli edğülük birli. âğâr (4) taplamasa silär olarnı bolğay taplamamsızız nürsâni yana kılğay Tağrı anı içinde (5) üküş edğülük.</p> <p>20. eger tilese siler tıgırmâk tıgi ornıya tıgi (6) berse siler anlarda birıge bir öküze künî tolu alıun alımağlar andın nırsâ. alur mu siler anı kuruğ yala (7) yazuk bälğülüg?</p> <p>21. neteg alur siler anı çnok tıgmış bolsa âmarıjızlar âmarıkâ (8) aldılar silerdin âğırliğ bütünlük.</p> <p>22. tıgi alımağlar anı kim tışlılâdi atıyız tışlılârdin (9) meğır ol kim öğdün keçti bütünlükün ol erir çalpak iş sâwğüsizliğ. yawuz yol.</p> <p>23. ğarâm kıludı siler üze</p>
--	---

[Kök; 2004; s.56]

[Ünlü 2018; C. 5, s. 120]

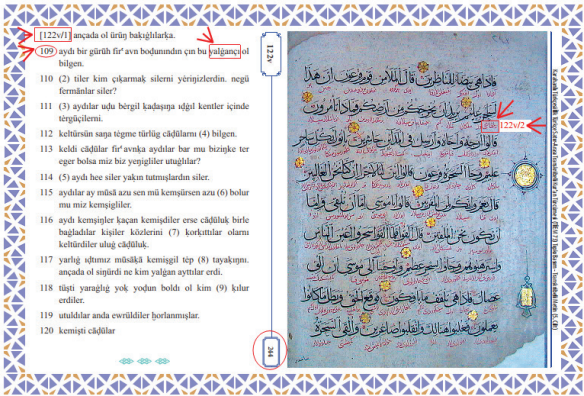
2.3.4. Kök'ün doktora tezinde 004/133=74r/5'te olması gereken **ay** sözcüğü Kök tarafından 004/133=74r/6'da gösterilmiştir [Kök; 2004; s.69]. Sözcük Ünlü tarafından da 004/133=74r/5'te değil de Kök'le bir ve aynı olarak 004/133=74r/6'da gösterilmiştir [Ünlü 2018; C. 5, s. 147].

<p style="text-align: right;">69</p> <p>tişlennmäkinizdir olarnı yana köwräk tutulmuşlar oğlanlardın adakın turmaqız birli. (3) atasızlarğa kömlük dädiğ birli. niğü kim kılşa silir eçgüllükün çuqoq taqırürür anı biligi.</p> <p>128. (4) äğär bir tişi kişi qorqsa bäğindin köñül kılmaq azu yüz äwürmäk tariğ yok (5) anlar ekki üzä yarasturmaqları yalı birli olar ekki ara aştı kılmaq, aştı kılmaq yeğräk. anutıldı (6) äsüzdir bahillikçe. äğär eçgüllük kılşa silir saqınuqloq kılşalar bütümlükün taqırürür. anı kim kılur silär (7) uğan ol.</p> <p>129. <i>umağay</i>⁹⁰ silär kim <i>dädi kılmaqızlarğa kuqıçıylar ara näçü üñiksilär</i> (8) ämitmäñläre kımış ämitmäkkä qoçlar silär anı asılmaq tiğ. äğär aştı kılşa silir saqınuqloq kılşa silir (9) bütümlükün taqırürür yazıq ürtiğün yarlıqşan.</p> <p>130. äğär adırsalar muqsuz kılğay taqırürür tegmä birni [74r/1] öz muqsuzluğindın.ürür taqırürür kępürü iğig bütüm iğig.</p> <p>131. <i>taqrıka</i> nä kim köklär içindiki (2) ne kim yür içindä. <i>tut(t)urduz</i> oq anı anlarğa kim berildiler bitigni silirdä öğüñ (3) silirdä saqınuq kılşa silir <i>taqrıka</i>. äğär kertgüñmäsä silär çuqoq <i>taqrıka</i> turur nä kim köklär içindiki (4) taqı yär içindiki.ürür taqırürür muqsuz öğüñmiş.</p> <p>132. <i>taqrıka</i> nä kim köklär içindiki (5) taqı yärlär içindiki. tap turur taqırürür küdüzeçi.</p> <p>→ 133. apaq niläsi elätiğy silärni (6) <i>ay</i> kışilär kältüriğy adınlar.ürür taqırürür anıñ üzä uğan.</p> <p>134. kim (7) tiler ärsä bu ajuñ yanutını taqırürür üskindä turur bu ajuñ yanutı. ymä ol ajuñ yanutı (8)ürür taqırürür eşiğün körgän.</p> <p>135. ay anlar kim kertgüñdiler boluñlar adakın turuğlılar (9) dädiğ birli. tanuqlar taqrığ näçü ymä özüñizilär üzä ärsä azu ata ana yaq yawuqlar [74v/1] äğär bolsa muqsuz azu çığay taqırürür yaraqıraq ol ekki birli ucu barmañlar köñül tiliñkiplä (2) kışmañızlar. apaq kışa bolsa silär azu yüz üwürsä silär bütümlükün taqırürür anı kim kılur silär uğan turur.</p> <p>136. (3) ay anlar kim kertgüñdiler kertgüñtülär taqrıka taqı yalavaqça ol bitig kim <i>indirdi</i> (4) yalavaqça ol bitigki kim <i>indirdi munda öğüñin</i>. kim <i>tansa taqrıka</i></p> <p>⁹⁰ 004/129-73v/7 <i>umağay</i>: yarmada <i>udmäğay</i> yazılıp o'nis üñü çitleräk iptal edilmiş.</p>	<p>[74r/1] öz muqsuzluğindın.ürür Taqrı kępürü iğig bütüm iğig.</p> <p>131 Taqrıka ne kim köklär içindiki (2) ne kim yer içindä. tutarduz oq anı anlarğa kim berildiler bitigni silerdä öpüñ (3) silerdä saqınuq kılşa siler Taqrıka eger kertgüñmese siler çuqoq Taqrıka turur ne kim köklär içindiki (4) taqı yer içindiki.ürür Taqrı muqsuz öğüñmiş.</p> <p>132 Taqrıka ne kim köklär içindiki (5) taqı yerler içindiki. tap turur Taqrı küdüzeçi</p> <p>→ 133 apaq niläsi elätiğy silärni (6) ay kışilär kältüriğy adınlar.ürür Taqrı anıñ üzä uğan.</p> <p>134 kim (7) tiler ärsä bu ajuñ yanutını Taqrı üskindä turur bu ajuñ yanutı (8)ürür Taqrı eşiğün körgän.</p> <p>135 ay anlar kim kertgüñdiler boluñlar adakın turuğlılar (9) dädiğ birli. tanuqlar taqrığ näçü ymä özüñizilär üzä ärsä azu ata ana yaq yawuqlar</p>
---	---

[Kök; 2004; s.69]

[Ünlü 2018; C. 5, s. 147]

2.3.5. Kök'ün doktora tezinde 007/109=122v/2'de olması gereken **yalğancı** sözcüğü Kök tarafından 007/109=122v/1'de gösterilmiştir [Kök; 2004; s.117]. Sözcük Ünlü tarafından da 007/109=122v/2'de değil de Kök'le bir ve aynı olarak 007/109=122v/1'de gösterilmiştir [Ünlü 2018; C.5, s.244].

117	<p>105. (7) yaraşı ol aymamakım üzi taqrı üzi müğir yaraşı. kıldürdüm ök bilgi iditizürdüm. (8) içgiñ mänig birä taqrı kılı oğlanım.</p> <p>106. aydı ağır kältürdügü ürsä bir bälügü kältürgü anı eger (9) ürsä sün çın sözlügilürdin.</p> <p>107. künmişti tıyaşım ol ançada ol bütük yılan bilgüñüg.</p> <p>108. tart(ı) ağırım [122v/1] ançada ol ürlüg bağıçlarıkça.</p> <p>109. aydı bir gürtür fir'avnı boğumndın çın bu yalğancı ol bilgin.</p> <p>110. (2) nılar kim çıkarmak silerni yerizizürdün. nügü firmanlar silär.</p> <p>111. (3) aydılar udu bergil kadaşpa içgiñ künitür içindä terğıçilirmi.</p> <p>112. kältürsün sağa tegmä türüg cädlürm (4) bilgen.</p> <p>113. keldi cädlür fir'avnka aydılar bar mu bizipkä ter eger bolan mü bir yeğıçiler unğılar?</p> <p>114. (5) aydı bee siler yakın tutmuşladın siler.</p> <p>115. aydılar ay müsä azu sen mü künmişür azu (6) bolur mu müz künmişiler.</p> <p>116. aydı künmişür kaçan künmişiler ense cädlük birle bağladlar kişiler közlerini (7) korkıtar olara künitürler unğ cädlük.</p> <p>117. yarığ idünüz müsäkkä künmişil tep (8) tıyaşımın. ançada ol sipürdi nä kim yalğın ayt(ı)lar irdi.</p> <p>118. tüsti yarağığ yok yodun boldı ol kim (9) kılur irdilär.</p> <p>119. utaldılar anda ävrüdüñilür borlanmışlar.</p> <p>120. künmişti cäçülür [123r/1] yüküñilür.</p> <p>121. aydılar kertgündimüz ajunluğlar içisiñä.</p> <p>122. müsä içisi tağı härün içisi.</p> <p>123. aydı (2) fir'avn kertgündüñilür mü añar män dästür bermişidä aynu silär çinök bu dästün turur dästün kıldıpuzlar anı (3) künit içrä çıkar silär andın boğumın. harayna bilgüy silär.</p> <p>124. kışğıy ök män äliglärizni (4) adaklarıñıznu şaşru yana asğay oğ män künüşüpüzün.</p> <p>125. aydılar biz içimizkä (5) yanğılır müz.</p>	<p>[122v/1] ançada ol ürlüg bağıçlarıkça.</p> <p>[122v/2] aydı bir gürtür fir'avnı boğumndın çın bu yalğancı ol bilgin.</p> <p>110 (2) nılar kim çıkarmak silerni yerizizürdün. nügü firmanlar siler?</p> <p>111 (3) aydılar udu bergil kadaşpa içgiñ kentler içinde terğıçilirmi.</p> <p>112 keltürsün sağa tegme türüg cädlürm (4) bilgen.</p> <p>113 keldi cädlür fir'avnka aydılar bar mu bizipkä ter eger bolan mü bir yeğıçiler unğılar?</p> <p>114 (5) aydı bee siler yakın tutmuşladın siler.</p> <p>115 aydılar ay müsä azu sen mü künmişür azu (6) bolur mu müz künmişiler.</p> <p>116 aydı künmişür kaçan künmişiler ense cädlük birle bağladlar kişiler közlerini (7) korkıtar olara künitürler unğ cädlük.</p> <p>117 yarığ idünüz müsäkkä künmişil tep (8) tıyaşımın. ançada ol sipürdi nä kim yalğın ayt(ı)lar irdi.</p> <p>118 tüsti yarağığ yok yodun boldı ol kim (9) kılur irdilär.</p> <p>119 utaldılar anda ävrüdüñilür borlanmışlar.</p> <p>120 künmişti cäçülür</p>
-----	--	---

[Kök; 2004; s.117]

[Ünlü 2018; C.5, s.244]

2.3.6. Kök'ün doktora tezinde 008/025=133v/4'te olması gereken **kim** sözcüğü Kök tarafından 008/025=133v/3'te gösterilmiştir [Kök; 2004; s. 128]. Sözcük Ünlü tarafından da 008/025=133v/4'te değil de Kök'le bir ve aynı olarak 008/025=133v/3'te gösterilmiştir [Ünlü 2018; C.5, s.266].

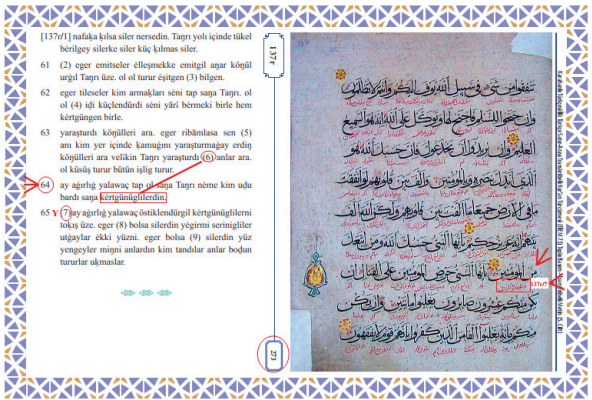
128	<p>17. öldürmüñiz olarnı välläkin taprı [133r/1] öldürdi olarnı. atmadıñ ançada kim at(O)ñ välläkin taprı at(O). snassa miü'minläрни (2) andın körkliğ snamaq. bütünlükün taprı eşitğn bilgün ol.</p> <p>18. ol silärkä kim taprı köwdäçi ol (3) kertgünmägilärniñ alını.</p> <p>19. äğär açtura tiläsi silär kälidi ök açmaq. äğär (4) yığılsa silär ol yegrük silärkä. äğär yamsa silär yamğay mız aşğ kılmas silärün (5) öğürüñizläir nürsä nüçä ynsä üküş bolca. bütünlükün taprı kertgünügilär birli.</p> <p>20. ay (6) anlar kim kertgündilär yarıñ tutuñlar taprıñ yalavaqıñ yüz äwürmägilär andın silär eştir silär.</p> <p>21. (7) bolmañlar anlar tıg kim aydılar eşit(O)ñiz anlar eşitmäslär.</p> <p>22. bütünlükün tıñğ (8) täpirligilärniñ şäriki taprı üskindä üzläir ol ağıñlar ol anlar kim ögüt ükmañlar.</p> <p>23. äğär bilsä ärdi taprı (9) anlar içindä edğülük eşit(O)ñsälarnı. äğär eşit(O)ñsäl olarka yüz äwürğäylär anlar yüz äwürğäylär.</p> <p>24. [133v/1] ay anlar kim kertgündilär yanıt beripläir icäbit kılıñlar taprıca yalavaqca kaçan oğsa silärni anıñ üçün kim tırgüzür silärni (2) bilipñlar kim taprı äwrir kişili ara tağı kögli ara kim ol anıñ tapı yumdıñlar silär.</p> <p>→ 25. (3) köñuñlar ol bir bulğakın teğmäsün ök anlarca kim küç kıldılar silärdä katıgız sağıru¹⁸⁶ bilipñlar(kim) (4) taprı katıg kılığ ol.</p> <p>26. yäd kılıñlar ançada kim silär az ärdipizläir küçsüz bolmış ärdipizläir (5) yär içindä korqar ärdipizläir kim kaşmaqların silärni kişilär. sıngıñu yär berdi silärkä köçländirdi silärni (6) öz yärsi birli rüzü berdi silärkä ağıñların bolğay kim silär sipas ötgäy silär.</p> <p>27. ay (7) anlar kim kertgündilär hyänät kılmañlar taprıca yalavaqca hyänät kılur silär äminätläriñizkä silär (8) bilir silär.</p> <p>28. bilipñlar bütünlükün tawarlarıñız oğlanıñız kuzlarıñız bulğak turur. bütünlükün kim taprı (9) anıñ üskindä uluğ tür muyan.</p> <p>29. ay anlar kim kertgündilär äğär korksa silär taprıñ kılığay silärkä adrukluğ [134r/1] kökgäy silärün esizikläriñizni örgäy silärniñ yazuqlarıñızni. taprı uluğ artuqluğ üdğütük içisi ol.</p>	133v
-----	--	------

¹⁸⁶ 008/025=133v/3 katıgız sağıru: Çift söz. sağıru = sağıru, sak "sak, uyandı", Bkz. ED 803b = A. Çaldı "tınman, hamul olma, uyküce, yalıtı". (Çatıpa 1966).

[Kök; 2004; s. 128]

[Ünlü 2018; C.5, s.266]

2.3.7. Kök'ün doktora tezinde 008/064=137r/7'de olması gereken **kertgünüğhilerdin** sözcüğü Kök tarafından 008/064=137r/6'da gösterilmiştir [Kök; 2004; s. 132]. Sözcük Ünlü tarafından da 008/064=137r/7'de değil de Kök'le bir ve aynı olarak 008/025=008/064=137r/6'da gösterilmiştir [Ünlü 2018; C. 5, s. 273].

<p style="text-align: right;">132</p> <p>63. yarataardı köpülleri ara. ñğâr ribnâlasa sîn (5) anı kim yâr içindâ kamağmı yarataurmâğay ârdiñ köpülleri ara vâlikin tağrı yarataardı (6) anlar ara. ol kişüş turur bütün işliğ turur.</p> <p>64. ay ağırlığ yalawaç tap ol -sapa tağrı nemî kim udu bardı sapa kertgünüğhilerdin.</p> <p>65. ay ağırlığ yalawaç östiklindüñgü¹⁹⁴ kertgünüğhilerni toqıy üzâ. ñğâr (8) bolsa silârdin yegirmi silirniğilâr uñğaylar ekki yüzni. ñğâr bolsa (9) silârdin yüz yâñğıylâr miñni anlardın kim tañdılar anlar boçdın tururlar uñmaslar.</p> <p>66. [137v/1] emdi yüzlit-tı tağrı silârdin bildi çün silâr içindâ kâwâkkik. ñğâr bolsa silârdin (2) yüz silirniğilâr uñğaylar ekki yüzni. ñğâr bolsa silârdin miñ uñğaylar ekki miñni. (3) tağrı yarlıñı birli. tağrı silirniğilâr birli.</p> <p>67. kârâkâz yaramaz yalawaç kim bolsa apar bulunlar (4) usunğaçka teği yâr içindâ. tîlâr silâr dünyâ niñkini tağrı tîlâr keçinki sarıyn. (5) tağrı küstüñ turur bütün işliğ.</p> <p>68. ñğâr aşumas ârmâsâ ârdi tağrıdın aşundi tığğay ârdi silârkâ anıç içindâ. tutuñızlar çün (6) ulıñ.</p> <p>69. yeğlâr anıydın kim bulnadıñızlar açuñkıñ anıç kôrkuñlar tağrıça. bitinilükün tağrı yazuq örgün yarlıkağan.</p> <p>70. (7) ay ağırlığ yalawaç ayğıl anar silirniğilâr içindâ turur âsirfârdın. ñğâr bilmâs bolsa tağrı köpüñüz içindâ (8) edğülük bergiy silârkâ âğğülük. anıydın kim alndı silârdin yarlıkağay ârdi silârkâ. tağrı yazuq örgün yarlıkağan.</p> <p>71. (9) ñğâr tîlâsâ silâr kertüsizlik sapa kertüsizlik kıldılar oq tağrıça munda öğdün âliğ berdi anlar ara¹⁹⁵ tağrı biğün bütün işliğ.</p> <p>72. [138r/1] bitinilükün anlar kertgünüñlâr ewlârdin barklarındın çıqtılar katıñdandılar mâlları birli tînlârı birli tağrı yolu içindâ. (2) anlar kim sıñıçu yâr berdilâr tağı yârı berdilâr anlar âmirilâri dostlar âmirikâ. yana anlar (3) kertgünüñlâr âwdin barçdın kâsilinip çıkmadılar yoq silârkâ anlaruñ dostluğlarındın nârsâdın kâsilinip çıkağınca anlar (4) ñğâr yârı kolsalar</p> <p>¹⁹⁴ 008/065 = 137r/7 östiklindüñgü. – A. "täyrik etmek" (Ganga 139b). Kfş. ED243b östik ile. KB 4487. DL.T.1.244 ile göstermiştir.</p> <p>¹⁹⁵ 008/071 = 137v/9 ara: âşâ'nın üzeri çizilip doğrusu ara yazılmıştır.</p>	<p style="text-align: right;">131</p> <p>[137v/1] nafaka kışa siler nersedin. Tağrı yolu içindâ tikel berliğey silerke siler kâç kımas siler.</p> <p>61 (2) eger emâseler âleleşmekke emitiğil anar köpüñ uñğı Tağrı üzâ. ol ol turur epüñen (3) biğün.</p> <p>62 eger silâseler kim arnâldın seni tap sapa Tağrı. ol ol (4) içi küçkendirdi seni yârı bîmekki barlı kem kertgüngeñ barlı.</p> <p>63 yarataardı köpülleri ara. eger ribnâlasa sen (5) anı kim yer içindâ kamağmı yarataurmâğay emdiñ köpüñlari ara vâlikin Tağrı yarataardı (6) anlar ara. ol kişüş turur bütün işliğ turur.</p> <p>64 ay ağırlığ yalawaç tap ol -sapa Tağrı neme kim udu bardı sapa kertgünüğhilerdin.</p> <p>65 V (7) ay ağırlığ yalawaç östiklindüñgü kertgünüğhilerni toqıy üzâ. eger (8) bolsa silârdin yegirmi sermiğiler uñğaylar ekki yüzni. eger bolsa (9) silârdin yüz yâñğıylâr miñni anlardın kim tañdılar anlar boçdın tururlar uñmaslar.</p>
--	---

[Kök; 2004; s. 132]

[Ünlü 2018; C. 5, s. 273]

2.3.9. Kök'ün doktora tezinde 019/053=226r/3'te olması gereken **tağı** sözcüğü Kök tarafından 019/053=226r/2'de gösterilmiştir [Kök; 2004; s. 223]. Sözcük Ünlü tarafından da 019/053=226r/3'te değil de Kök'le bir ve aynı olarak 019/053=226r/2'de gösterilmiştir [Ünlü 2018; C. 5, s. 451].

<p style="text-align: right;">223</p> <p>40. biz (7) bittinlükün biz halklarını oldurur miz tağı anıñ üstündä bizin tapa yandırtulur.</p> <p>41. yäd kılğıl (8) bitig içindä İbrahimmüñ habürini. çın ol ırür köni sözlüg sawçı.</p> <p>42. ançağa aydı atasıña ay atamı (9) nällük tapnur sän agar kim eşitmäz tağı körmäz tağı yğumaz sendin nürsäni.</p> <p>43. ay atam män kälidi ök maña [225v/1] biligelin ol kim kälmedi saña uçğıl maña köndürüyin seni köni yolka.</p> <p>44. ay mänim atam tapnumağıl (2) yökkü. kim yäk ırür rützi beriglikä firmanıñ süğli.</p> <p>45. ay atam män (3) kırqar män kim suğaşay seni kim tapnurd bolğay sän yökkü (4) eş dost.</p> <p>46. aydı azu tilmägüli mü sän mänin tapnurlarında ay İbrähim. İğär yığılmasa sän tağlağay oğ män seni (5) kılğıl mendin bir ançağa tegi.</p> <p>47. aydı İbrahım İsänilik säniñ üzi. harayna yarlıkatu tilägäy män seni icimdin. bittinlülkün ol (6) ırür maña bağırsağ.</p> <p>48. adnıur män silädin ymä andın kim oçır silir tapnda adnınu (7) oçır män öz içimkä bolğay kim bolmağay män oçımakım birfi öz içimni ajunsuz¹⁹⁹.</p> <p>49. kaçan adnırdi ärsä olardıñ (8) ymä ol näkdin kim tapuurlar ärdi tapnda öpinkä. bağısladımız agar işläkm ya'kübnü. toğmä birni (9) kıldımız sawçı.</p> <p>50. tağı bağısladımız anlarğa bizin yarlıkamağımız tağı kıldımız anlarğa köni til köni sözlüglär ya' ni ädğü ögdi [226r/1] yülksäk.</p> <p>51. yäd kılğıl bitig içindä müsüm. ol ärdi katğısz tağı ärdi (2) yalavaç pıyğambär.</p> <p>52. okıdımız anı tağ yıpğıstıñ sağ kolça yäkim kıldımız anı rüz aymağka.</p> <p>→ 53. (1) tağı (3) bağısladımız agar öz yarlıkamağımızdın karnıdışı härünni pıyğambär.</p> <p>54. yäd kılğıl bitig içindä (4) ismā'lni. ol ärdi köni va'dälig tağı ärdi yalavaç sawçı.</p>	<p>[226r/1] yülksäk.</p> <p>51. yäd kılğıl bitig içindä müsüm. ol ärdi katğısz tağı ärdi (2) yalavaç pıyğambär.</p> <p>52. okıdımız anı tağ yıpğıstıñ sağ kolça yäkim kıldımız anı rüz aymağka.</p> <p>→ 53. tağı (3) bağısladımız agar öz yarlıkamağımızdın karnıdışı härünni pıyğambär.</p> <p>54. yäd kılğıl bitig içindä (4) ismā'lni. ol ärdi köni va'dälig tağı ärdi yalavaç sawçı.</p> <p>55. (5) fermäläyler ärdi ewi bodumağa yalavağa namazı birle namazın azkırı bürle zeküm. ärdi üjisi İskinde taplanıms.</p> <p>56. (6) yäd kılğıl bitig içindä İdrisi. ol ärdi köni sözlüg sawçı.</p> <p>57. (7) köndürimiz anı yöksek orunka.</p> <p>58. anlar tururlar anlar erinç bürdi Taprı anlar üze (8) yalavaçlarıñ İdem oğlanlarıñdın anıñdın kim köndürimiz müñ birle kim İbrähim oğlanlarıñdın (9) tağı 'isrā'ldın tağı ya' küb oğlanlarıñdın anlarıñ kim köni yolka köndürimiz tağı İbrähim kaçan okısa anlar üze Taprıñ belgileri</p>
---	---

[Kök; 2004; s. 223]

[Ünlü 2018; C. 5, s. 451]

¹⁹⁹ 019/033-224v/8 İsänilik aymağ = A. "Kurtuluş selamlaşma." (Çağrı 2409), Kır. Eickmann 58 İsänilik ar-

²⁰⁰ 019/048-225v/7 ajunsuz = A. "Mahrem çalınması boşa giden bedühe" (Çağrı 2084). ajunsuz ilk kez metnimize geçmektedir.

Sonuç

Doğru bütün zamanlarda tektir, ama birden çok yanlışın farklı iki kişi tarafından aynı şekilde farklı zamanlarda yapılmış olmasının yanıtı yalnız Tarihi Türkçe Kur'an çalışanlarını değil tüm Türklük bilimi çevrelerini yakından ilgilendirmektedir. Telif, orijinal ve özgün ilmî bir çalışmada on dört yıl sonra bu kadar çok yanlışın aynılığı yalnız TEM 73'n (2018) ilmî yayımının sahibinin değil Türklük bilimi çevrelerinin de önemli sorunudur. On dört yıl sonra yapılan bir ilmî yayımda bu kadar çok yanlışta aynılık nasıl açıklanabilir? Bütün bu benzerlikler ilmî çevrelerce etik açıdan nasıl değerlendirilir? Hukuk eğitimini hukuk çevreleri Roma hukuku ile başlatırlar. Res nullius occupanti cedit. "Sahipsiz mal ibraz edenindir". Roma deniz hukukunda da "Mal bulanındır" denir. TEM 73 1v/-235v/2 kısmı sahiplidir. Kayıp değerdir. Dönemin tanıkları (Tez Danışmanı, Tez İzleme Kurulu yeleri, Tez Savunma Jürisi yeleri ve Doktora dönem arkadaşları) ve Devlet kaydı ile zapt u rapt altındadır. Bk. YÖK ulusal tez merkezi Nu:141355.

Kaynaklar

- KÖK, A. (2004). Karahanlı Türkçesi Satır-Arası Kur'an Tercümesi (TEM-73 1v-235v/2) Giriş-İnceleme-Metin-Dizin. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- KÖK, A. (2018). Türk Hakanlığı Dönemi İlk Türkçe Satırarası Kur'an evirisi TEM 73: İlmî Keşfi ve İlmî Neşri Meselesi. Modern Türklük Araştırmaları Dergisi, vol.14, pp.191-211.
- ÜNLÜ, S. (2004). Karahanlı Türkçesi Satır-Arası Kur'an Tercümesi (TEM 235v/3-450r/7) Giriş-Metin-İnceleme-Analitik Dizin. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ÜNLÜ, S. (2018). Karahanlı Türkçesi İlk Türkçe Satıraltı Transkribeli Kur'an Tercümesi TEM-73, Cilt:5. Konya: Selçuklu Belediyesi Yayınları.